

Lærerveiledning

Fem kjente utfordringer fra barns hverdag

unicef | for hvert barn

BAKGRUNN FOR FILMEN

Hensikten med episodene i "Klasse 6B" er å bidra til å øke elvenes forståelse og empati for hverandre så flere barn føler seg trygge, respektert, inkludert og verdsatt. Fem korte episoder med kjente situasjoner fra barns hverdag er utgangspunktet.

I oppfølgingen av hver episode knytter situasjonene sammen med sentrale artikler fra FNs barnekonvensjon. Vi ønsker på den måten å øke kjennskapen til konvensjonen og vise elevene at den dreier seg om deres hverdag. Dette at barnekonvensjonen er en universell "lov" som nesten alle land i verden har sluttet seg til, er i seg selv en motivasjon for elevene som er opptatt av regler og rettferdighet. Filmen og oppfølgingsaktivitetene skal inspirere dem til å utgjøre en positiv forskjell og bidra til å ivareta noen av barns rettigheter ved måten de omgås hverandre. Hvis alle skal få rettighetene sine oppfylt, må også alle ta et ansvar. Det er staten som har det overordnede ansvar for å ivareta barns rettigheter, men ingen myndigheter, lover eller forordningen kan erstatte enkeltmenneskets betydning.

Opplegget egner seg godt for skoler som vil jobbe rettighetsbasert med fokus på respekt for egne og andres barnerettigheter.

Utgiver: UNICEF Norge
Prosjektleder og lærerveiledning: Ellen Sandøe, UNICEF Norge
Produsert av Cynergi AS

Takk til:

Elever og ansatte ved Ruseløkka skole/Erlend Moen, Trondheim kommunes lokale manifest mot mobbing/Kjartan Eide, Trivselslederne/Betten Misvær, Høvik skole/skuespillerne og flere lærere for gode innspill.

Støttet av ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering med Extra-midler og Gjensidigestiftelsen.

FORSLAG TIL OPPLEGG - en skoletime pr. episode

Det er til sammen fem episoder. Du finner en kort introduksjon til hver episode og oppfølgingsspørsmål på s. 5-9. Sett av en skoletime hver dag i en uke eller bruk lengre tid. Du kan også velge ut enkelte episoder. Konsentrer deg om en episode av gangen!

Her er forslag til opplegg på en time pr. episode:

- **VISNING AV FILM**

Presenter kort hver episode før du viser den. Bruk gjerne den lille innledningen til hver episode i dette heftet. Skriv hovedpersonenes navn på tavla.

- **SAMTALE**

Gi rom for spontane reaksjoner etter visningen, og bruk gjerne spørsmålene i forbindelse med presentasjonen av hver episode på side 5-9. Se gjerne episoden en gang til med økt fokus på problemstillingene. Dere kan også se kortere utdrag av episoden.

- **RETTIGHETSKORT**

På side 10-11 finner du åtte relevante rettigheter fra noen av artiklene i FNs barnekonvensjon. De kan benyttes på forskjellige måter.

HER ER NOEN EKSEMPLER

- Del klassen inn i grupper på 3-5 elever. Kopier og klipp ut ett sett av rettighetskortene til hver gruppe. De åtte rettighetene leses først høyt. Hver gruppe diskuterer og velger to rettigheter de mener passer best til den aktuelle episoden. Deretter velger de en av de to rettighetene som overskrift på episoden. Til slutt presenterer gruppene valgene for hverandre og sammenligner resultatene.
- Gi hver gruppe et rettighetskort. Be dem bli enige om en kjent situasjon fra skole eller fritid der denne rettigheten er aktuell og fremføre et rollespill for de andre. La de andre gjette hvilken rettighet som illustreres og begrunne forslagene.
- Skriv de fire mest relevante rettighetene til den aktuelle episoden på hvert sitt flipoverark. Gå gjennom hver av rettighetene med klassen og be elevene finne argumenter for at den aktuelle rettigheten har betydning for episoden de har sett. Til slutt plasserer du de fire arkene i hvert sitt hjørne av klasserommet og ber elevene gå til hjørnet med den rettigheten de synes er viktigst i denne sammenhengen. Be noen av dem å begrunne valget sitt.
- Presenter alle rettighetene eller et utvalg for klassen. Elevene diskuterer seg frem til eller stemmer over hvilken rettighet de synes er viktigst for den aktuelle situasjonen. Be dem gi eksempler på andre situasjoner der denne rettigheten er viktig - enten i grupper eller plenum. Skriv rettigheten opp på en plakat som dere lar henge i klasserommet. Når alle episodene er gjennomgått, har dere opp til fem sentrale rettigheter på plakaten.

EPISODE 1: VENNSKAP

Det er "fadderfriminutt". Line er fadder for Marte i første klasse. De har det gøy, og Line lover at de skal fortsette i neste friminutt selv om det ikke er "fadderfriminutt". I mellomtiden avtaler Lines venninner med Camilla i spissen at de skal planlegge overraskelsesbursdag for Heidi i neste friminutt. Heidi er Lines beste venninne, og Line vil være med på planleggingen...

Samtale etter filmen:

- Hvordan er en god venn?
- Hvordan bør en fadder være?
- Er det OK at fadderen sier nei?
- Bør det være faste regler for faddere og fadderbarna - og i tilfelle, hvilke?
- Hva tenkte Marte da Line ikke kunne leke med hennelikevel, tror du?
- Hvordan har Camilla det?
- Hva er Line redd for?
- Hva synes du om at venninne til Line planla uten henne?
- Hender det at det er greit å bryte en avtale? - I tilfelle, når?

EPISODE 1: TØR DU?

Læreren må ut av klasserommet et øyeblikk, og Line har gått på toalettet. Mobilen til Line ligger på pulten hennes. Plutselig kommer det en melding ...

Samtale etter filmen:

- Hva er greit å sende på SMS/e-post, og hva bør en snakke om i stedet?
- Hva er sladring?
- Er Maria en sladrehank?
- Hvorfor leste Stian SMS'en høyt?
- Hva betyr "rett til privatliv"?
- Hvordan kunne dette vært unngått?
- Er det greit med mobil på skolen?
- Gi eksempler på positive og negative måter å bruke mobiltelefonen på!
- Hva med å bruke andres mobiltelefon?

Her kan du ta opp at noen føler seg presset til å låne bort mobiltelefonen sin og at bekreftelse på vennskap i flere tilfeller brukes som pressmiddel for å få tilgang.

EPISODE 3: MARTINS FØRSTE TRENING

De fleste guttene i klassen til Martin spiller fotball. Martin er på sin første trening - en ny og uvant situasjon for han. Både Martin og treneren utfordres...

Samtale etter filmen:

- Hva bør treneren gjøre?
- Kunne treneren gjort noe annerledes?
- Hvordan kan Martin bli bedre?
- Hvordan få med alle på laget?
- Kan alle bli like flinke i alt?
- Hva kjennetegner et godt lag?
- Hvordan er en god trener?
- Hva avgjør hvilke fritidsaktiviteter dere velger?
(Det dere har lyst til selv, andres påvirkning, hva de andre i klassen er med på, annet)
- Hva tror dere er grunnen til at Martin har begynt på fotballtrening?
- Kan dere nevne eksempler på noe en kan være god på som en ikke får vist når en spiller fotball?

EPISODE 4: SELVBILDET

Oscar kommer stadig med vemmelige bemerkninger til Pål. Pål er både såret og irritert. Rune har dårlig samvittighet fordi han ikke griper inn. Denne gangen er det reguleringen til Pål som får gjennomgå. Da får han en idé...

Samtale etter filmen:

- Hva er mobbing?
- Hva er forskjellen på erting og mobbing?
(Erting er enkeltstående tilfeller, mobbing er erting og plaging over tid.)
- Hvordan reagerer Pål på Oscars mobbing inni seg?
- Skjønte de andre hvordan Pål reagerte?
- Hva gjorde Pål?
- Kunne Rune gjort noe?

Episoden fokuserer på enkeltindividers rolle i en mobbesituasjon. I samtalen med klassen bør en også vektlegge de positive mulighetene klassen som fellesskap har til å skape et godt miljø som forebygger mobbing.

Mobbeforsker Helle Rabøl Hansen har viktige tips om hvordan læreren kan bidra ved å påpeke positive egenskaper ved klassefellesskapet: Gjør så mye som mulig ut av å styrke stoltheten over å gå i klasse 6B/5A! Let etter positive sider ved klassen som helhet og si til dem «Jeg har lagt merke til at dere er veldig gode til å...» Det vil også styrke det å være en god skolekamerat samtidig som det vil utfordre når man ikke er en god skolekamerat. Hvis du i tillegg anerkjenner elevmangfoldet både i personlighet og bakgrunn og bruker det som ressurser i undervisningen, bygger du opp under retten til «å være et jeg i et vi som anerkjenner en».

EPISODE 4: HEMMELIGHETEN

Nicklas gjør mye rart, og Stian pusher han til stadig nye påfunn. Martin lurer på hvorfor Nicklas alltid må finne på nye sprell og ikke bare være "en av gjengen". En ettermiddag ringer han på hos Nicklas og finner ut at Nicklas har problemer på hjemmebane ...

Samtale etter filmen:

- Hvorfor presser Stian Nicklas?
- Hva vet Stian?
- Hva synes dere om det Stian gjør?
- Hvorfor gjør Nicklas "rare ting", tror dere?
- Hva oppdager Martin?
- Hvem har en hemmelighet?
- Hva bør Martin gjøre med det han vet?

Denne episoden inneholder to hovedproblemstillinger som ikke nødvendigvis henger sammen, og som gjerne kan behandles hver for seg;

- 1) Stian som utnytter Nicklas og får han til å gjøre ting han ellers ikke ville gjort og
- 2) Martin som oppdager Nicklas sin hemmelighet; en truende og skremmende far.

Det er viktig å understreke at ikke alle som gjør "rare ting" har det vanskelig hjemme og at noen har det vanskelig uten at det nødvendigvis synes. Uansett skal ingen herse med andre. Episoden kan også vise at vi ikke vet alt om hverandre eller hvorfor vi gjør som vi gjør.

Bruk denne anledningen til å snakke om hva barn kan gjøre hvis de vet om andre som lider overlast eller har det vondt selv; f.eks. snakke med læreren eller en annen voksen de stoler på, snakke med den det gjelder og tilby seg å gå sammen med vedkommende til en voksen, eller ringe barnas alarmtelefon nr. 116111.

INGEN
DISKRIMINERING

Fra barnekonvensjonens artikkel 2:

Barnerettighetene gjelder alle barn uansett hvem de er. De gjelder også uansett hvem foreldrene eller familiene deres er, tror på eller gjør. Ingen barn skal behandles urettferdig, uansett grunn.

unicef | for hvert barn

BARNETS BESTE

Fra barnekonvensjonens artikkel 3:

Når voksne bestemmer noe, skal de alltid tenke på hva som er best for barna.

unicef | for hvert barn

RESPEKT FOR
BARNES MENINGER

Fra barnekonvensjonens artikkel 12:

Barn har rett til fritt å si sin mening i alle saker som angår dem. Voksne skal lytte og ta barnets mening på alvor.

unicef | for hvert barn

STARTE ELLER
DELTA I GRUPPER

Fra barnekonvensjonens artikkel 15:

Alle barn kan bli med i eller starte grupper eller organisasjoner, og de kan møte andre, så lenge det ikke skader andre mennesker.

unicef | for hvert barn

16

RETT TIL PRIVATLIV

Fra barnekonvensjonens artikkel 16:

Alle barn har rett til et privatliv. Loven må beskytte barns privatliv, familie, hjem, kommunikasjon og rykte fra innblanding eller angrep.

unicef | for hvert barn

19

BESKYTTELSE MOT
VOLD**Fra barnekonvensjonens artikkel 19:**

Myndighetene skal beskytte barn mot vold, misbruk og omsorgsvikt fra de som passer på dem.

unicef | for hvert barn

29

UTDANNINGENS
MÅL**Fra barnekonvensjonens artikkel 29:**

Barns utdanning skal hjelpe dem til å utvikle sin personlighet, evner og egenskaper fullt ut. Den skal lære barn å forstå sine egne rettigheter og til å respektere andres rettigheter, kulturer og forskjeller. Utdanningen skal hjelpe barn til å leve i fred og til å beskytte miljøet.

unicef | for hvert barn

31

HVILE, LEK, KULTUR,
KUNST**Fra barnekonvensjonens artikkel 31:**

Alle barn har rett til hvile, fritid og lek og til å være med på kulturelle og kreative aktiviteter.

unicef | for hvert barn

OM DETTE UNDERVISNINGSSOPPLEGGET

Dette heftet inneholder oppfølgingsspørsmål og forslag til opplegg i forbindelse med små filmsnutter fra hverdagslige episoder i "Klasse 6B". Gjennom opplegget vil vi tydeliggjøre hvordan innholdet i FNs barnekonvensjon angår hverdagen til alle barn og inspirere den enkelte til å utgjøre en positiv forskjell og dermed bidra til å ivareta noen av barns rettigheter.

Vi ønsker dessuten å bidra med tips som bygger et positivt selvbilde av klassen som vi-felleskap, inspirert av mobbeforsker Helle Rabøl Hansen.

Opplegget er i tråd med LK20, overordnet del:

- "Et inkluderende læringsmiljø"
- Kunnskapsmål i KRLE – punkt 11
- Samfunnsfag – punkt 6,7 og 9
- Norsk – punkt 6

Det er i første rekke beregnet på 1.-7.klasse.

Se www.unicef.no/skole

UNICEF Norge
Postboks 4734 Nydalen
0421 Oslo
kontakt@unicef.no
Tlf: 24 14 51 00

unicef
for hvert barn